

PĂRINTELE VALERIAN

Dialoguri la hotarul de taină

Ediție îngrijită de
Florin Caragiu

Editura Platytera
Colecția Isihasm

mon s-a umplut de atâta har, încât l-a mărturisit pe Hristos. Foarte interesantă devenirea lui, adică modul în care a lucrat asupra lui Sfântul Duh. S-a îmbrăcat cu hainele aceleia și în clipa aceea harul de pe veșminte s-a pogorât asupra lui.

CUPRINS

Binecuvântare (ÎPS Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord)	5
Oameni de Vorbă (Părintele Constantin Valer Necula).....	7
Un destin artistic de excepție, o viață închinată lui Dumnezeu (Florin Caragiu).....	9
Cred, Doamne, ajută necredinței mele!.....	13
Să ținem ațintită privirea spre Dumnezeu	33
Sunt fiul lui Dumnezeu și știu ce-a făcut fiul risipitor	57
Să apărăm Ortodoxia cu atenție și cu dragoste.....	71
Despre părăsire.....	91
Bucuria este semnul că ești pe cale.....	93
Ai câștigat nemurirea, și ce urmează?	101
Avva Ghelasie a fost Părintele marginilor	115
Numai întru Hristos veți fi liberi.....	123
Toate câte le trăim se află în grija lui Dumnezeu	135
Să ne iubim unii pe alții	145
Țineți aproape	147

„Taina se deschide tot prin taină”	149
„Pomul după roade se cunoaște”	155
Descoperă-te așa cum te-a făcut Dumnezeu	161
Răul n-are nici o putere dacă urmărim calea lui Hristos	171
Să pui început bun fericirii	175
La mineriadă.....	181
Frăsineiul era ceva fascinant	182
Despre hotărârea intrării în monahism	183
Sfântul Mucenic Filimon, ocrotitor al făcătorilor de spectacole.....	187

CRED, DOAMNE, AJUTĂ NECREDINȚEI MELE!¹

Florin Caragiu: *În primul rând, voiam să vă întreb dacă în lumea de astăzi arta în general, teatrul poezia, în particular, mai pot avea o lucrare taumaturgică, un fior eshatologic și libertatea duhului?*

Părintele Valerian: Da, sunt convins că pot. Totdeauna au existat în istorie momente de cădere a intelectului uman și de abatere. Să ne aducem aminte că în Renaștere au fost câțiva virtuoși, care s-au abătut încet-încet de la icoană, au deviat și au nimerit pe drumuri greșite. Gândiți-vă și la războaiele care au fost. În timpul războaielor nu se putea înainta spiritual.

În lume totul, chiar și Biserica, se prăbușea. Dar întotdeauna a revenit, și aceasta s-a întâmplat tocmai datorită lui Dumnezeu, pentru că El, pe lângă iubire, înseamnă și frumos. Și omul are nevoie de acestea două, măcar ca să se curățească, să se spele puțin. Așa cum are nevoie de post, are nevoie și de frumos. Și de aici, întotdeauna, după astfel de momente de decădere, sau chiar în timpul lor, apar mari artiști.

---

¹ Interviu realizat de Florin Caragiu în data de 1 Septembrie 2019, în biserica cu hramul Sfântului Mucenic Filimon.

De exemplu, pe timpul comunismului, au putut să apară un Nichita Stănescu, un Andrei Tarkovski și alții. În momentele de criză mari întotdeauna arta, dacă a dorit să-L întâlnească pe Hristos, pe Dumnezeu, a putut, pentru că marii artiști, toți care au lăsat ceva în lume, au făcut-o datorită acestui lucru, datorită acestei zbateri extraordinare de a ieși la suprafață din întuneric spre lumină. Și Lumină știu că înseamnă Dumnezeu, înseamnă Hristos. Și atunci sunt convins că și aceste vremuri, extrem de tulburi datorită vicleniei lor, nu atât de grele, dar datorită vicleniei vrăjmașului cu care lucrează asupra omenirii, prin acest fals belșug și această falsă pace pe care le avem, din această pricină sunt mai periculoase.

Chiar poeziile dumneavoastră, Florin, deși vorbesc despre o bătălie extrem de grea, mă odihnesc și mă întăresc, și îmi dau exact nădejdea aceea de care eu am nevoie ca să lupt cu deznădejdea, cu momentele mele de slăbiciune. Și să ne gândim că există un Cristian Mungiu, un Cristi Puiu, și există și mai mulți, sunt și în teatru, pe care eu nu-i știu.

F.C.: *În ce măsură vedeți o legătură nedespărțită între liturghie și isihasm? Credeți că isihasmul constituie un mod de viață ce poate fi îmbrățișat și de oamenii din lume?*

Părintele Valerian: Categoric, da. Orice lucru dumnezeiesc nu este făcut numai pentru o categorie de oameni. Consider că dacă preotul nu se află în această stare de pace totală, nu poate înfăptui Liturghia. El trebuie să fie foarte aproape de pustnicii desăvârșiți ca să poată înfăptui taina aceasta copleșitoare, înfricoșătoare a Liturghiei. Și nu numai a Liturghiei, ci a întregii slujiri din Biserică.

El este și un om însingurat, care ține legătura de aproape cu Dumnezeu, dar și cu strana, cu lumea și atunci sigur că și lumea poate pătrunde în acest sector de pace totală, în acest perimetru al păcii prin ușa Hristos. Lucrul acesta se poate întâmpla și în lume prin rugăciune. Există, slăvit să fie Domnul, mulți oameni care trăiesc în lume, cu familii, cu copii, și care au rugăciunea. Ei trăiesc o stare de isihasm, pentru câteva momente, dar o trăiesc puternic, pentru că și-o doresc și se pregătesc pentru întâlnirea aceasta.

De fapt, pregătirea pe care o cere și Hristos este lucrul cel mai greu, mi se pare, adică să devenim noul Ierusalim, să ne înnoim, ca să putem primi acele forțe extraordinare, acele energii dumnezeiești pe care le trimite în rugăciune și în Sfintele Taine. Deci, cred că se poate realiza starea de isihasm de către oricine care dorește acest lucru. Hristos de-abia așteaptă să se întâlnească cu noi.

F.C.: *Uneori ne blochează această tendință de fariseism. Ce este fariseismul, în fond? Cum discernem infiltrările lui subtile în noi? Ce antidot la fariseism recomandăți?*

Părintele Valerian: Asta e o întrebare! Totdeauna te temi să-i răspunzi, ca nu cumva să devii fariseu. (Zâmbește.) Fariseismul e starea aceasta permanentă de duplicitate pe care o trăim, de fapt, tot timpul. Sigur că am vrea să fim cu Hristos, pentru că știm măcar teoretic ce înseamnă El. Știm ce-nseamnă taina, măcar parțial, dar ne-o dorim categoric; măcar că ne-o dorim, nevrednici fiind, însă ne-o dorim. Oferta asta a lumii pare însă mai tentantă.

Și atunci, pentru că nu vrem să recunoaștem că n-o abandonăm, că vrem să fim și cu mamona și cu Dumnezeu, trăim această stare de fariseism permanentă. Nu știu

Resp. dacă putem scăpa de ea vreodată, pentru că societatea este astfel alcătuită. Dacă la baza societății și la baza legilor statului nu stă Ortodoxia, dreapta credință, adevărul, lumina, sigur că se strecoară și vrăjmașul. Or la baza lumii moderne în nici un caz nu stă Dumnezeu. Stă altcineva, stau interese ale unei grupări minuscule sau mai mari, nici nu ne interesează treaba asta, adică noi nu facem judecăți acum. Știm că există alte interese, categoric.

Această dorință de a trăi bine intră în coliziune puternică cu poruncile lui Dumnezeu, Care dorește să fie bine, dar în alt fel, nu așa cum ne învață societatea că este binele. Și atunci copiii sunt învățați de mici. Oricât i-ai duce la biserică, se instalează imediat starea de fariseim, pentru că el în biserică vede ceva și când merge la școală, la grădiniță, în familie, oriunde vede cu totul altceva. Și automat apare instinctul acesta, cum îl numeau, de conservare, care este în noi, și, de fapt, nu e un instinct de conservare deloc, ci o lucrare satanică.

Instinctul de conservare ar trebui să fie dorința de nebiruit de întâlnire cu Hristos, cu Dumnezeu, cu Viața, pentru că, o spune El: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața, Eu sunt Lumina lumii”. O spune limpede: „Eu sunt Cel ce sunt, Eu v-am făcut pe voi toți”. Deci normală ar fi această stare de întâlnire. Or copilul vede, simte, își dezvoltă instinctele în această stare de fariseim, cum se spune: „Una ni se cere și alta ne vrea pântecul”. Atunci se produc aceste scurtcircuite ce nasc caractere care se zdrobesc pe sine și după aceea societatea.

F.C.: *Și când conștientizezi acest lucru?*

Părintele Valerian: Când conștientizezi lucrul de mai sus, începe bătălia împotriva acestei stări anormale. Dar

tot nu poți scăpa de ea, după părerea mea. Sigur de aceea Dumnezeu a lăsat taina Spovedaniei, pentru că acolo poți să fi cu adevărat sincer și să-i spui Hristos toate. Gândiți-vă că noi începem Spovedania cu preoții cerând ca fără teamă și rușine să ne spunem păcatele Domnului nostru Iisus Hristos. Un lucru esențial la spovedanie este că nu trebuie să te spovedești duhovnicului, să faci această greșală.

Într-o proporție covârșitoare, Florin, lumea se spovedește duhovnicului, nu se spovedește lui Dumnezeu. Este o conversație între tine și duhovnic, și atunci duhovnicul câteodată este obligat să devină extrem de distant, ca să arate omului că nu lui, ci lui Dumnezeu trebuie să se spovedească. Îl înspăimântă puțin pe om, ca să-i arate că nu există nici o relație în această clipă între ei doi. Și trebuie s-o facă în asemenea măsură dăruit de Dumnezeu, încât să nu-l blocheze pe penitent, ci să-i deschidă ușile acelea. De aceea se cheamă taină. E o taină pe care omul n-o stăpânește, este dăruită de Dumnezeu.

F.C.: *Care-i diferența între o idee fixă și o convingere duhovnicească?*

Părintele Valerian: Îmi aduc aminte că părintele Ghe-lasie, Dumnezeu să-l așeze cu toți sfinții, spunea: „Nu fi fixist, măi, nu fi fixist!”, adică nu te cantona în ceva ce ți se pare bun, dar pe care nu-l înțelegi. Orice lucru pe care-l cauți în legătură cu Hristos este extrem de mobil și are viață, nu îngheață niciodată. Libertatea pe care o oferă adevărul este fără de hotare. Cu cât afli adevărul, cu atât el se depărtează de tine și, totuși, pătrunzi și mai mult în adevărul acela, pe când o idee fixă este un lucru care te îngrădește fulgerător și nu-ți mai permite tocmai această

libertate de a căuta, de a afla adevărul. Începi să te repeți la nesfârșit în convingerile tale, care te îngheață din ce în ce mai tare, dându-ți impresia că stăpânești ceva.

F.C.: *Cum împaci dreptatea cu dragostea?*

Părintele Valerian: Nu știu cum împaci dreptatea cu dragostea. Important e să iubești, să te cantonezi în starea asta de dragoste. Ne spune sfântul apostol Pavel repede ce-i dragostea și ce ne oferă ea. Din nou, este un domeniu fără de hotare. Și atunci sigur că, iubind pe cineva, automat vei trăi starea de adevăr, de dreptate. N-ai cum să greșești. Și nu vorbesc de dragostea aceasta pătimășă, trupească, de dragostea, cum să spun eu, cumva îngrădită chiar și în relațiile dintre doi oameni. Apare la un moment dat o îngrădire.

Singura dragoste care oferă libertatea desăvârșită este pe verticală. În relațiile cu oamenii totdeauna vei întâlni și obstacole, niște îngrădiri. Și atunci nu știu dacă se poate vorbi de dreptate. Oricum noi, oamenii, nu mai putem face dreptate, cum ne spune psalmistul chiar: „Dreptatea din cer a privit”. Dacă vrem să facem dreptate, ne raportăm totdeauna tot la iubirea aceasta hristică. Iisus Hristos este Singurul care poate oferi soluția desăvârșită de dreptate. Noi ne vom lavi totdeauna de niște interese, chiar dacă acestea sunt minunate.

De exemplu, căsătoria, nu? Iubesc o persoană și o doresc ca să formez o familie. Poate persoana aceea mai este iubită de două sau trei alte persoane care și ei o doresc, și trebuie cumva să demonstrez puterea dragostei mele, că e mai presus de celelalte, cum fac păsăruicile acestea cuiburile ca să vină cineva, partenerul. Cred că toate soluțiile, Florin, toate, absolut toate soluțiile ideale în orice fel de

problemă le găsește numai la Dumnezeu cel care zidește pe piatra aceasta, o spune Domnul. În clipa când vine ispită, încercarea, la aceste întrebări pe care mi le puneți mie va avea rezolvarea în clipa când a zidit pe piatra Hristos. De acolo va izvorî întotdeauna adevărul, lumina și pacea aceasta pe care atâta ne-o dorim cu toții.

F.C.: *Ce îndemn aveți pentru un om aflat într-o poziție oarecare de conducere, într-o vreme în care resimțim o criză de conducători, de înțelegere a conducerii?*

Părintele Valerian: Să se teamă de sine, să se considere pe sine însuși Iuda. Și, probabil, muștrările astea de conștiință permanentă îi vor face să fie atenți la ceea ce fac, pentru că dacă se consideră Iuda știu și ce-a pățit Iuda. A umflat acei treizeciștrei de arginți, dar n-a avut ce să facă cu ei și până la urmă a recunoscut că a vândut sânge nevinovat. În poziția asta sunt și conducătorii din ziua de astăzi, care ne vând, crezând că pot să-și însușească niște drepturi, sau chiar și oarece avere. Observăm în timp, în istorie, că Dumnezeu nu permite lucrul acesta.

F.C.: *Să zicem că e vorba de un conducător care își dă seama de răul pe care l-a făcut și care ar vrea să iasă din starea aceasta. Ce-ar trebui să facă?*

Părintele Valerian: Soluția este totdeauna Biserica Ortodoxă. Întotdeauna este soluția aceasta, orice om care a greșit se duce și mărturisește înaintea duhovnicului păcatele sale, indiferent de statutul pe care-l are. Sfântul Ștefan cel Mare a greșit și el destul de mult, că a tăiat mulți oameni, și ceilalți voievozi ai noștri greșeau, dar aveau duhovnici la care se duceau și se spovedeau. Cred că cei care au rezistat, care au reușit să lase ceva valabil

pentru comunitățile umane de-a lungul timpului, niște înțelepciuni, niște strategii, aceștia toți s-au temut de Dumnezeu și s-au dus la duhovnic, s-au spovedit foarte frumos și au ieșit la liman, nu?

Exemplul ultim pe care-l putem da în acest caz este regina Maria, care era o credincioasă extraordinară. Să ne rugăm din adâncul sufletului ca ea să fie recunoscută în România drept cea care a realizat Marea Unire, pentru că ea a făcut-o. Și politicienii noștri, cei pe care-i avem, săracii, că aceștia sunt, n-au făcut decât să dezbine poporul acesta, toate partidele ce se luptau între ele ca năucii au văzut că singurul care-i unea era regele, punctul fix, dar să nu uităm că el era unsul lui Dumnezeu. Nu era „alesul poporului”, ce alege poporul, sărăcuțul de el.

La aceasta dacă s-ar uita puțin conducătorii în istorie, ar ști foarte bine ce exemple să ia și pe cine să urmeze. Astăzi nu mai poți face ce-a făcut sfântul Ștefan cel Mare, să-ți faci dreptate cu sabia sau să strângi oaste, pentru că controlul este atât de puternic și de mare, dar Dumnezeu nu poate fi controlat. El nu se lasă supus, și-n clipa în care te raportezi la El, devii liber.

F.C.: *Cum să ordonăm ritmul haotic al vieții?*

Părintele Valerian: Părintele Ghelasie a lăsat patru povește care mi se par esențiale pentru ziua de astăzi. Să nu te alarmezi, să nu te contrazici... Cu cine? Cu Dumnezeu, cu aproapele, cu tine însuși. Nu-ți arăta nevoința, adică nici nu te lauda, nici nu te plânge. N-ai de ce te plânge, pentru că Dumnezeu îți stă la dispoziție și dacă nu Îl chemi nu face, El e sluga noastră, nu noi sluga Lui. Ne declarăm robii Lui, dar El e sluga noastră, știți? Pentru că așa ne-a și spus: „Care vrea să fie la înălțime mare, să fie sluga

tuturor”. Și a patra, nu blama răul. Și de ce nu trebuie să ne plângem? Pentru că vedem clar că Dumnezeu și Maica Domnului au grijă de noi, românii. După 1990 ar fi trebuit de mult să vorbim în limbi străine și să mâncăm paie. Dar uite că nu mâncăm deloc paie.

F.C.: *Ce i-ați spune unui nihilist care e, totuși, sincer căutător?*

Părintele Valerian: Noi, în Hristos, am biruit lumea, asta i-aș spune. Nu există situație pe care Dumnezeu să n-o biruiască, sau omul să n-o biruiască cu ajutorul lui Dumnezeu. Cum sunt mucenicii, nu? Cazul cel mai apropiat, năucitor, este cel al Sfântului Prooroc și Înaintemergător Ioan, Botezătorul Domnului, declarat de Dumnezeu Tatăl cel mai mare om născut din femeie, trimis cu misiune categorică în lume să propovăduiască botezul pocăinței și să pregătească venirea lui Mesia. Acest om este asasinat de o curvă, sub ochii dumnezeirii, sub ochii Mântuitorului. El era și Dumnezeu, știa perfect ce se-ntâmplă, nu? Sigur că pe necredincioși chestia asta îi blochează total și spun: „Păi ce-a făcut ăla, domnule, cum l-a lăsat să moară?” Dar nu, nu moare, căci pentru omul care-i credincios, moartea nu există. O va demonstra Hristos imediat. După Hristos, o vor demonstra o grămadă de oameni, milioane și milioane de mucenici, cuvioși și așa mai departe, care desființează hotarul acesta al morții și îl fac un hotar de taină, și care reușesc de dincolo să ne transmită mesajele pe care le trimit. Viața nu încetează, ba dimpotrivă, adevărata viață este dincolo. Aici suntem călători într-o țară străină. Și atunci cred că în felul acesta...

F.C.: *„Cred, Doamne, ajută necredinței mele”...*